

● شەتەلدىڭ اىگىلى ادهبى تۇندىلارنان تاخدا ماللار ●

قۇششاق ۋى

گەنىرىك يېسەن (نورۇگ)

شىنجياڭ اسەمونەر - فوتوسۋرەت باسپاسى

شەتەلدىك اىگىلى ادهبى تۋىندىلارىنىن
تاخدامالار

قۇرشاق ءۇي

گەنىرىك يىسەن (نورۆگ)

شىنجاڭ اسەمونەر - فوتوسۋرەت باسپاسى

图书在版编目(CIP)数据

红与黑：哈萨克文 / (法) 司汤达 (Stendhal) 著；
努尔兰译. — 乌鲁木齐：新疆美术摄影出版社，2009.6
(中外文学作品赏析)
ISBN 978-7-5469-0050-6

I. 红… II. ①司…②努… III. 长篇小说—法国—近代—
缩写本—哈萨克语(中国少数民族语言) IV. I565.44

中国版本图书馆 CIP 数据核字 (2009) 第 106724 号

بۇل كىتاب جۇڭگو جاسوسپىرىمدەر باسپاسىنىڭ 2000 - يىلى چەلتوقسان ئېيىدىكى باسپاسى
ئېيىدىكى باسپاسىنىڭ ساي اۋدارىلىپ باسلىدى.

جاۋاپتى رەداكتور: قاھار ئىسلامجان

مۇقاپاسىن جوبالاعان: ازات بولات ۇلى
ەر جان تىلەۋ ۇلى

جاۋاپتى كوررەكتور: گۈلى
بەكىتكەن: قاھار ئىسلامجان ۇلى

شەتەلدىڭ ايگىلى ادەبىي ئۇنىۋېرسال تەتقىقاتلار

قۇرشاق ئۇي

شىنجاڭ ئىسپاتى - فوتوسۇرەت باسپاسى باستىردى

شىنجاڭ شىنخۇا كىتاپ دۇكانى تاراتتى

شىنجاڭ شىنخۇا باسپا زاتىدىن بەت باسلىدى

شىنجاڭ شىنخۇا باسپا شىركىتى سىرتىدىن باسلىدى

2009 - يىلى تامىز، 1 - باسپاسى 2009 - يىلى تامىز، 1 - باسلىقى

فېرمىنى: 787×970 1/32 باسپا تايىقى: 5.125

ISBN978-7-5469-0029-2

باغلىقى: 7.50 يۈەن

本书根据中国少年儿童出版社2000年12月第1版第1次印刷版本翻译出版。

责任编辑：卡哈尔·伊斯拉木江

责任校对：古丽

美术编辑：阿扎提·巴拉提
叶尔江·铁流

审 定：卡哈尔·伊斯拉木江

世界经典文学作品赏析

玩偶之家（哈萨克文）

巴依达吾列提 译

新疆美术摄影出版社出版

新疆新华书店发行

新疆新华印刷厂制版

新疆新博文印刷有限公司印刷

2009年8月第1版 2009年8月第1次印刷

开本：787×970毫米 1/32 印张：5.125

ISBN 978-7-5469-0029-2

定价：7.50元

رەداكسىيادان

ەرتەدەگى ۇلاعاتتى ادامدار : ادام بالاسى ومىرىندە ءجۇز مىڭ شاقىرىمداپ جول ءجۇرىپ ، ون مىڭ دانالاپ كىتاپ وقۇ كەرەك دەگەندى اۋىز جاپپاي دارىپتەپ كەلگەن ەكەن . بۇل نەنى ۇعىندىرادى ؟ بىزشە بۇل ادامداردىڭ ۇزاق سالقار ءومىر ساپارىندا تار جول ، تايىق كەشۋلەر كەشە ءجۇرىپ ، نە ءبىر قىيىندىقتى باستان كەشۋىن ، بىر-لىمىدىك قابىلەتنى ءوسىرۋ جولىندا كوپتەپ كىتاپ وقۇىن مەڭزەسە كەرەك .

قازىرگى مىناۋ دامىعان قوعامدا ءجۇز مىڭ شاقىرىم-داپ جول ءجۇرۋ وتە وڭاي شارۋاغا اينالدى . ويتكەنى ، قاتتىق قاي - قاي جاعىنان دا قولايلى بولدى . ەل ءشىن ارالاعاندى بىلاي قويغاندا ، شەتەلدەرگە شىعۇدا كۈندەلىك قالىپتى ءستىڭ بىرىنە اينالدى .

ال ءبىر ادامنىڭ ومىرىندە ون مىڭداپ كىتاپ وقۇى مۇمكىن بە ؟ مۇمكىن دەگەن كۈننىڭ وزىندە دە بۇل وڭايغا سوعاتىن شارۋا مەس . ءبىز قانشاما كۈش ۇزدىكتىرىپ كوپ كىتاپ وقىساق تا ، كۈن سايىن بىىكتەپ وتىرعان «كىتاپ تاۋىنىڭ» ءبىر قوينىۋىن دا ءومىرى ارالاپ بىتىرە

المايمىز ؛ كۈن سايىن تەرەڭدەپ وتىرعان «كىتاپ تەڭىزدە-
نىڭ» ارعى تەرەڭ شۇڭەتنە دە ءبىر ءومىر بويلاي الماي-
مىز . ويتكەنى ، ءار كۈنى دەرلىك قىرۋار كىتاپ باسپادان
شەعدى ، سونىمەن «كىتاپ تاۋى» بىيىكتەپ ، «كىتاپ تە-
ڭىزى» تەرەڭدەي بەرەدى . كىتاپ اتاۋلىنىڭ ءبارىن وقى-
عاندى قويىپ ، بارشا كىتاپنىڭ تاقىرىبىن وقىپ ءبىتىرۋ-
دىڭ وزىنە دە ءبىر ادامنىڭ قۇمىرى جەتپەيدى . ەندەشە ،
بالتانىڭ سابىنداي قىسقا عۇمىردا كورىنگەن كىتاپنىڭ
ءبارىن وقى بەرمەي ، سونىڭ شىندەگى تاڭداۋلى ءارى
باعالى كىتاپتى قالاي تاڭداپ ، سۇرىپتاپ وقۇ كەرەك دە-
گەن ماسەلەگە ءبىزدىڭ بەرەر جاۋابىمىز مىناۋ : بىرىنشە-
دەن ، كىتاپتى قاجەتكە قاراي تاڭداپ وقىرلىق بىلىمگە
كەنەلۋ كەرەك . وسى نەگىزدە كىتاپتى سۇرىپتاپ ءارى
كوپتەپ وقۇعا قول جەتكىزۋ ءتيىس . ەكىنشىدەن ، وقىعان
سول كىتاپتان ءوزىنىڭ ءومىر امالياتىنا ۇيلەسەتىن ءنار
الا ءبىلۋ ءارى ونى قولدانا ءبىلۋ كەرەك .

از ۋاقىتتا كوپ كىتاپ وقۇداي وسى ماقسانقا جەتۋ
ءۇشىن ءبىز «شەتەلدىڭ ايگىلى ادەبىي تۈنىدىلارىنان تاڭدا-
مالىلاردان» 40 روماندى بىرىكتەپ ءارى ونى ئىشامداپ
سىزدەرگە اۋدارما نەگىزىندە ۇسىنىپ وتىرمىز . مۇندا ءار
كىتاپ اۋتوردىڭ قىسقاشا تارىخىنان ، ءتول شىعارمانىڭ
قىسقارتىلعان نۇسقاسىنان ، سونداي - اق شىعارماعا (ءتۈپ

نۇسقاغا) تالداۋدان قۇرام تاپقان ، ونىڭ كەيىرى كلاسسىك
ۈزدىك شىعارما دا ، كەيىرى دارا ەرەكشەلىككە يە ايگىلى
تۇنىدى . ال كەيىرى سول اۆتوردىڭ شىعارمالارى شىندە -
گى سۇبەلى دە ۋاكىلدىك سىپاتتى تۇنىدى .

سز مەيلى قاي بىرىن وقماڭىز ، دۇنيەگە ايگىلى
جازۇشى ومىرمەن ، شىعارماسىنىڭ جالپى تارىخى ارتقى
كورىنىسمەن ، سونداي - اق شىعارمانىڭ وزىمەن تانىسا -
سىز ، سول ارقىلى كوز اياڭىزدى كەڭىتىپ ، ادەبى ورە -
ڭىزدى ءوسىرىپ ، بىلىمدىك جاقتان تىڭ بەلەسكە كوتەردە -
لەسىز دە ، بارىن وقىپ بولعان شامادا ءوزىڭىزدى اۋەلگە -
دەن وزگەشە بىر ادامعا اينالغانداي سەزىمگە كەنەلەسىز .
بىز وسى جۇيەلى كىتاپتاردى شىعارۋدا ونىڭ اۋەلگى
مازمۇن ەرەكشەلىگىنەن اۋا جايىلماۋدى ، ءتۇپ نۇسقاسى -
نىڭ تولىق مازمۇنىن ساقىتاۋدى ءارى ونىڭ اۋەلگى كور -
كەمدىك قۇنىن جويماۋدى نەگىز ەتتىك . وسى جولدا ەل -
مىزدەگى ايگىلى مامانداردى ۇسىنىس ەتىپ ، بەينە يىنەمەن
قۇدىق قازعانداي كىتاپتى بارىنشا نىشامداپ ، وعان ادەبى
مازمۇن جانە كوركەمدىك باعىشتاۋعا بارىنشا كۇش سال -
دىق . وسى بىر ماشاحاتتى شارۋانى اداقتاۋعا كوپ ۋاقىت
ءارى قاجىر - قايرات جۇمسادىق . وسى ورايدا بىز ەسەلى
ەڭبەك سىڭىرگەن سول مامان - وقىمىستىلارعا شىن
جۇرەكتەن العىس ايتامىز .

هگەر وسى كىتاپتارىمىز وقىرماندارىمىزغا ازدا بولسا
ءبىلىم ، ءومىر كۈندەرىنە وزىندىك كورىك ، ءمان باغىش-
تاي السا ، توبەمىز كوككە جەتتى ، كوزدەگەن كومبەگە
برىكىلىسىمىز بىلىندىك دەر ەدىك . مۇنىڭ تورەلىگى ، ارىنە ،
وزدەرىڭىزدە .

اۆتۈر تۋرالى

يېسەن گەرنىڭ (1828 ~ 1906) — نورۋەگ درا-

ماتۋرگى

العاشقى دراماسى — «كاتىلىنا» (1850). مۇندا
هۆروپاداعى 1848 - جىلى توڭكەرىستىك ۋاقىعالاردى
كورسەتەدى. 1850 - جىلى «قاھارمان قورعان» اتتى
لىرىكالىق دراماسى ساحنادا قويىلدى.

1852 ~ 1857 - جىلدا دەيىن بەرگەندە ەلدەگى
تۇغىش ۇلت تەاترىن، 1857 ~ 1862 - جىلدا دەيىن
كرىستيانىداداعى نورۋەگ تەاترىن باسقاردى. ونىڭ وسى
كەزدە جازعان جانە ساحناعا قويىلعان پەسالارنىڭ بشىندە
«ەستروتەن شىققان فرۋىنگەر» تاريحي دراماسى مەن
«سۇلحاۋگەدەگى توي» لىرىكالىق دراماسىنىڭ ورنى وزگە-
شە.

1864 - جىلى يتالىعا كەلدى. وندا «براند»، «پەر

گىۋنت» دراما، پوەمالارىن اياقتادى.

ول ساياسي جانە تاريحي — پسيحولوگىيالىق ولەڭدەر-
مەن بىرگە دىننەن تايىعان يۇليان تۋرالى «كەسار مەن
گالىلەياندىق»، «قۇرشاق ءۇي»، «قۇربلىشى

سولنەس» ت.ب.ب. دراماسىن جازدى .

يېسەننىڭ 70 جاسقا تولۇن نورۋەگيا جۇرتى ، سۈن-
داي - اق دۇنيە جۇزى اتاپ ءوتتى . ونىڭ دراماتۇرگياسى
70 ~ 80 - جىلدارداق رەاليستىك درامانىڭ ، جالپى
باتىس ەۋروپا رەاليستىك ادەببەتنىڭ بىك شىڭدارىنىڭ
ءبرى .

ول دراماتۇرگيا مەن وزىق تەاتىر ونەرىنىڭ وزىنەن
كەيدىنگى دامۇنىدا ۇلكەن ئىپال جاسادى . ب . سوۋ ،
گ . گاۋپتمان ت . ب . دراماتۇرگىتەر ونىڭ تاجىرىبەسىنەن
ۋىرەندى .

ونىڭ «قۇرشاق ءۋى» ، «ەلەستەر» ت . ب . پەسالا-
رى ءار ەل تەاتىرلارنىڭ ساحنالارىنان دا ورسىن الدى .
1956 - جىلى بۇكىل دۇنيە جۇزى بەيىتتىشلىك
سوۋەتنىڭ ۇيعارۋىمەن ونىڭ قايتىس بولغانىنا 50 جىل
تولۇ مەرەكەسى ءبرىسپىرا ەلدەردە اتاپ ءوتىلدى .

بۇل — روجدەستۋو مەرەكەسى قارساڭىنداعى اڭگىد-
مە . كرىستيانىيا^① قالاسىنداعى مەرەكە شاتتىعىنا شومعان
دۈكەنشىلەر قارىداردىڭ قالتاسىن قاعۇدىڭ قامىمەن اۋرە .
ءيا ، اقشا تابۇدىڭ وسىنداى بلۇدە ءبىر كەزىگەتن ورايىن
كىم قاعىس قالدىرسىن .

توفى ھەلمونىڭ ۋىيىندە پەش قىزىپ تۇر . كۈتۈشى
الەن سورەدەگى فارفور بىدىستارمەن ەسكى زامان بۇيىمدا-
رىن ءسۈرتىپ ءجۇر ، كۈتۈشى اننا بالالاردى ويناتىپ كەت-
كەن . جەر ورتاعا كەلىپ شاشى سەلدىرەي باستاعان ھەلمو
مىرزا كىتاپ ۋىيىندە ەرسىلى - قارسىلى ءجۇرىپ ءجۇر .
سويتسە دە تولىقتاۋ كەلگەن ءجۈزىنىڭ نۇرى ءالى قايتا
قويماعان . ول ۇستەلىنىڭ الدىنا بارىپ ادەمى قورايتان
ھاۋانا سىگارىن الىپ يەسكەدى دە ، تۇتاتىپ بارىپ
سورىپ - سورىپ جىبەرىپ ، كوك ءتۈتىندى بۇرقىلداتتى .
كوزى سىعارايىپ كازەكەينىڭ ءتوس قالتاسىنان نەكە جۇ-
زىگىن الىپ قولىنا سالدى ، سىگارىن سورا اپپاق قولجاۋ-
لىمەن جۈزىكتى ءسۈرتىپ ، قولىنا قايتا سالدى دا ،

① نورۋەگىيانىڭ بۇرىنقى استاناسى .

قولسۇن سوزا قارايلاپ ، وزىنشە كوڭىلدەنە قالدى .
 ول ۋىستەلدەگى گازەتتەن ۋوزىنىڭ بىرلەسىپ قارجى
 قوسقان جارىنا بانكەسىنىڭ دىرەكتورلىغىنا وسىرىلگەندىگى
 جونىندەگى حاباردى تاغى وقىدى . بۇل حاباردى قانشا رەت
 وقىدى ەكەن دەشى ، ۋېراق وقىعان سايىن كەمسەڭدەپ
 جىلاپ جىبەرە جازدايدى . ونىڭ جوعارى مەكتەپتى تاۋىسقا-
 نىنا دا ون شاقىتى جىل بولسا كەرەك . تارتقان جاپاسى مەن
 بار قۇلىشىنىسىنىڭ قارىمىجىسى بۇگىن وتەلگەندەي بولدى .
 ۋمانساپقا وتىرعانىنان كەيىن قومماقتى ەڭبەكاقى الاتىنى
 ەسىنە تۇسكەندە ، الالا ۋمىناجات ەتكىسى كەلىپ - اق
 كەتتى . بۇگىنگى كۈندە ۋتورت قىبلاسى تۇگەندەلىپ ، بى-
 لىككە قولى جەتكەن ول ەندىگارى اقشادان تارقىپايدى .
 ونىڭ باقىت قۇسى سانالغان قۇداي قوسقان قوساى وزىنە
 كۈلىمدەپ قاراپ جايىلىپ جاستىق ، ۋيىلىپ تۈسەك بولادى
 دەشى . ۋۇش بىردەي بالاسى دا جاقسى تارىيەلەندەدى ، ال
 مىناۋ وتباسى كەلەشەك وسى قالاداعى باقىتتى شاڭىراقنىڭ
 ۋبىرى سانالادى .

قوڭىراۋ شالىندى ، اللەن جۇڭىرىپ بارىپ ەسىك
 اشتى . بايىشە كەلگەن ەكەن . اندەتپ كىرىپ كەلگەن نارا
 جۇك تاسۋىشعا روجدەستۋو شىرشاسىن كىگىزدىرتتى دە ،
 اقشاسىن بەرىپ جاتىپ اللەنگە : روجدەستۋو شىرشاسىن
 قازىرشە تىمعا تۇر ، بالالارعا كورسەتپە ، كەشكە جاقىن ولار-

دى ۋېر - اق تاڭقالدىرايىق ، — دەدى . كۈلىم قاققان
الەن ونى الپ كەتتى .

قۋانىشى قوينىنا سىماي جۇرگەن نارا پالتوسىن شەش-
تى ، ورىك شىرىنى جاعىلغان براندىكتەن ەكەۋىن جەدى
دە ، اياق ۇشىن كوتەرە ۋېلىپ باسىپ ەلمونىڭ كىتاپ
ۋېنىنىڭ بوساعاسىنا بارىپ قۇلاق تۈرە قالىپ : ” ۋىدە
ەكەن عوي “ دەدى دە ، براندىكتەن تاغى ۋېرىن اۋزعا
سالىپ جىبەرىپ ، شايىنىڭ قاعىپ اندەتە جونەلدى . نارانىڭ
قايتىپ كەلگەنىن بىلگەن ەلمو وعان ەركەلەتە ۋىل قات-
تى : بۇلبۇل قۇسىم ، تاغى سايىراپ كەتتىڭ عوي . اۋزىندا-
عىسىن جۇتۇعا ۇلگىرمەگەن نارا : ۋىم ، — دەدى دە ،
ساتىپ اكەلگەن بۇنىشاق - تۋىنىشەكتەرىن رەتتەي باستا-
دى .

— سۋىكىتىم ، تاغى نە الەك سالىدىڭ ؟ — دەدى
ەلمو .

— اۋ ! — دەپ ۋىل قاققان نارا ونىڭ كىتاپ ۋېنىنەن
شەپ كەلە جاتقاننى تۋىدى دە ، جەپ وتىرعان براندىگىن
قالتاسىنا تىعا سالىپ ، اۋزىن ۋسۇرتتى . جەڭىل باسىپ
جەتىپ كەلگەن ەلمو نارانى تۋ سىرتىنان قاپسىرا قۇشاق-
تاپ : سۋىكىتىم ، قاشان كەلدىڭ ؟ — دەدى ۋېر كوزى
ۇستەلدە ۋىلىپ جاتقان نارسەدە تۇرعان ەلمو كوپەستىك
كورسەتكىسى كەلىپ . دەسەدە ، ۋوز باسى ناراعا اقشا بەر-

گەننەن قاتتى الاڭدايتتىن . نارا — بالالىعن ۋالى قويما .
 ان ، اقشانى سۇشا شاشاتىن جان ەدى . قايسى ايەل اقشانىڭ
 كوزىنە قارايدى عوي دەيسىڭ . بۇگىن كوڭىلىنىڭ كوك
 دونەنى اۋىزدىق شايناپ تۇرعان ەلمو نارانىڭ بەتىنەن
 سىپاپ : — ۋاي ، اقشا قۇمار قارعام — اي ، بۇگىن دە
 تالاي تەڭگەنىڭ باسنا سۇ قۇيدىم دەشى ، — دەپ قانا
 قويدى .

ادەمى كوكشىل كوزى بۇگىن ۋىتىتى بال — بۇل
 جانعان نارا ەلمونىڭ قولىن سۇپ — سۇق بەتىنە باسىپ
 تۇرىپ :

— ۋاي ، توف ، قازىر قولىمىز ۇزارىپ قالدى عوي ،
 يىىل العاشقى روجدەستۆو مەرەكەمىز ەمەس پە ،
 قىسىلىپ — قىمتىرىلمايىقىشى ، — دەدى .

— جو ، جوق ، اقشانى الباتى شاشۇعا بولمايدى ، —
 ەلمو نارانىڭ قولىنان ۋىيدى .

— ۋىم ، توف ، مولىراق جۇمساساق تا بولادى ، ەبىز
 دە ەبىر شاشىپ يىگىلىگىن كورەيىك ، سەن ۋالى — اق
 اقشانىڭ استىندا قالاسىڭ ، — دەدى نارا جىعىلا جابىسىپ .
 — ونىڭ راس ، ەبىراق وعان ۋالى ۇش اي بار ، —
 دەدى ەلمو ۇش ساۋساعىن كورسەتىپ .

— وقاسى جوق ، قارىز الا بەرسەك بولدى عوي .
 نارانىڭ قىمسىنباستان قارىز الۋ جايىن ايتقاننا ەل .

مو كوڭلىسىزدەنىپ قالدى ، نارانىڭ قۇلاغىن سوزا قال-
جىڭداپ :

— نارا ، مەن بۈگۈن دە قارىز اقشا الدىم . روجدەس-
تۆۋنىڭ ۋېر اپتاسىندا وڭدى - سولدى ۋېر شايقا ، زاۋدە-
عالام توبەدەن ۋېر كەرىپش باسما ۋېر تۈسۈپ تىرايىپ
قالسام قايتەر ەدىڭ . . . — دەي بەرگەندە ، نارا ونىڭ
اۋزىن باسا قويدى ، ول مۇنداي جاماناتتى كۈتپەيدى ، وند-
سىزدا وسى بىرنەشە كۈننەن بەرى قاراداي الاڭداپ ، باسنا
ۋېر باقتىسىزدىق ۋېر تۈنۈپ تۇرغانداي سەزىنە بەرگەن ول
وسى شاڭىراقتان ، ھەلمودان جانە ۋۇش بىردەي بالاسىنان
ايرىلغىسى كەلمەدى . نارانىڭ ۋېر دال وسى ساتتە نە ويلاپ
وتىرعانىن كاپەرىنە دە الماعان ھەلمو :

— قارىزدى مەن الدىم ، اقشانى سەن جۇمسادىڭ ، مەن
الدا - جالدا ولە قالسام ، بەرەشەك ادام سەنى دە قۇتقارماي-
دى . ولار ۋېگە نىزدەپ كەلەدى ، سوتقا ۋىستىڭنەن ارىز
بەرەدى . . . — دەدى . ”بەرەشەك“ دەگەن ۋېر سوز جۈرەگىنە
شىق ەتە تۈسكەن نارا اشۇعا باسىپ :

— بەرەشەك ! وندا مەنىڭ جۇمىسىم نە ؟ ولار مەنىمەن
شىرى قوسىلمايتىن سىرت ادامدار ەمەس پە ، — دەدى .
نارانىڭ ۋېر سوزىن ەستىگەن ھەلمو : ”ۋېر ، نارا ، نارا ،
نەدەگەن اقسىزىز جان ەدىڭ سەن !“ دەپ ويلانا قالدى .
ادۋوكات بولغان ھەلمو قارىز تۇرالى سوتتاسۇدىڭ جاي -

جاسارىن جاقسى بىلەتنى ، ۋېس وڭىنا باسپاسا ، مۇندايدا تاقىرغا ۋېر - اق وتىرادى . خەلمو قارىزدانباۋدى ، بىرەۋ - دەن اقشا الماۋدى ۋىستانعان ادام . ەلدەن اقشا الپ قارىز - دانعان ادام تۇرمىس ەركىنەن ايرىلىپ ، ۋەلازىتتى ۋومىر كەشەرە المايتىننن ابدەن بىلەتنى ول ناراعا قىيلا سويلە - دى :

— سۈيىكتىم ، ەكەۋمىز ۋومىر ارباسىن تالاي جىلدىن بەرى تابان تىرەپ بىرگە سۈيرەپ كەلدىك . ەندى جۈپەلدە - مەگە كەلگەندە بوساڭسىپ قالامىز با ؟ ۋىندەمەي كوڭىلىسىز - دەنە قالعان ناراعا ۋسوزىم اۋىر ۋتىدى مە قالاي دەپ قالعان خەلمو :

— ەي ، ەي ، جانىم - اۋ ، سۈلكىنىڭ نەگە ۋتۈسىپ كەتتى ؟ رەنجىپ قالدىڭ با ؟ — دەي كەلىپ قاپشىعىن شىعارا بەرىپ ، — نارا ، مىنانىڭ شىندەگى نە ؟ تاپشى ؟ اقشا ، ۋيا ، اقشا ، ۋما ! روجدەستۋو مەرەكەسىندە بارىنە اقشا قاجەت قوي ، — دەدى .

خەلمو ماعان مۇنشا كوپ اقشا بەرەدى دەپ ويلاماعان نارا ونىڭ بەتىنەن ۋسۈيىپ جاتىپ :

— راقىمەت ، بۇل اقشا تالاي كۈنگە جەتەدى ، — دەدى . سونسوڭ العان نارسەلەرىنىڭ قانشاما ارزان ، قانشا - ما جاقسى ەكەننىن خەلمو ۋايتىپ كورسەتىپ جاتتى . خەلمو شىتەي : ”ايەل دەگەن خالىق بىرەۋلەرگە الدانىپ جاتسا دا ،